

režima. Istini za volju, Valzer ne poriče niti relativije Aušvic. On nemačka nedela pokušava da niveliše. Naime prikazujući Nemce kao žrtve tereta prošlosti, skoro da ih izjednačava sa žrtvama fašizma. Neki kritičari su to shvatili kao poruku: "Vi jeste patili u Aušvicu, a mi patimo sada, zato smo kvit". Govor je izazvao reakciju i podelu domaćeg javnog mnjenja. Na jednoj strani bili su I. Bubis (Bubis) predsednik Nemačke jevrejske zajednice i delovi nemačke levice, a na drugoj, R. Augštajn (Augstein), urednik nedeljnika der Spiegel, K. Donani (Dohnany) i, i ekstremna desnica. Veliki deo nemačkog društva tražio je zaborav. Ima mišljenja da je to prvi antisemitski spor Berlinske republike (H. Funke).

Njegova osobenost je u tome što je Valzer govorio o Aušvicu kroz kategorije morala: sećanje, opomena, stid, sramota i savest. Posle njegovog govora usledila je "oluja". Najpre je reagovao Bubis nazvavši Valzera duhovnom palikućom. Valzer je održao govor 13. 10. 1998, a Bubis mu je odgovorio govorom u berlinskoj sinagogi 10. 11. 98. povodom 60-godišnjice novembarskog pogroma. U Valzerovim rečima da je Holokaust spomenik u Berlinu monumentalizacija sramote, negativni nacionalizam i banalnost dobra, Bubis je prepoznao pokušaj podvlačenja crte ispod nemačke istorije, i prebacio Valzeru da je latentni antisemit. Ako se u holokaustu gleda instrumentalizacija nemačke sramote, onda se ovaj banalizira (Bubis 1998). Bubis je zapazio da su ovi tonovi do sada dolazili od ekstremne desnice, a kada to kaže neko od duhovne elite, onda to ima drugu težinu (Bubis 1998). Iz Aušvica se mora učiti moral, a katkad moral treba koristiti i kao toljagu, jer ga mnogi inače možda ne žele da nauče. Holokaust spomenik nije monumentalizacija sramote, jer je sama sramota bila monumentalna i neće biti monumentalizovana tek ovim spomenikom. Intelektualni nacionalizam nije lišen prizemnog antisemitizma, a nije normalnost potiskivati sećanja i živeti sa novim desnimekstremizmom i rasizmom. Onaj ko zaboravlja žrtve Šoaha po drugi put ih ubija, zaključio je Bubis. Klaus fon Donani, takođe Jevrejin, braneći Valzera, upitao je "da li su se i nemački Jevreji mogli ponašati hrabrije od ostalih, kada su 1933, uklanjani i logorisani 'samo' ometeni u razvoju, homoseksualci ili Romi. Svako treba sebi samom na to pitanje pošteno da odgovori" (Dohnany 1998). Donani je neuspešno pokušao da smiri duhove: "Valzerov govor bio je jadikovanje jednog lično nedužnog Nemca koji se našao u istorijskoj situaciji da se stidi zbog zločina prethodnih generacija koje nije počinio, ali za koje se mora osećati odgovornim. To je razumljivo čak nužno jadikovanje jednog savešću opterećenog nejevrejskog Nemca nad teškom sudbinom, da se danas bude takav Nemač. Valzer je imao pravo, Bubis ga nije razumeo" (Dohnany 1998). Zato Valzer nije duhovni palikuća već savešću opterećeni Nemač. Bubis je pitanje Donanija o Jevrejima nazvao "zlehudim podmetanjem", a Donani je uzvratio: "Svi smo ranjivi". I R. Augštajn otvoreno je podsetio da "Holokaust spomenik podseća na našu stalnu sramotu. Drugim nacijama takvo ophođenje sa prošlošću je strano. Niko se ne usuđuje da centar Berlina oslobodi te monstruoznosti" (Augstein 1998). Valzera je odmah podržala i nacionalistička desnica. Svaki konzervativac složiće se da nema ništa gore nego kada jedan narod gradi svoj identitet na osećaju krivice. Zbog toga, tvrde oni, mnogi mladi Nemci beže od svog identiteta u kosmopolitizam ili u identitet-surogat kao Evropljani. Zato što stvarni dželatli nisu nikada prihvatili odgovornost, ova se pokušava preneti na naredne generacije. To je bila velika greška tzv. "histerije –prerade" smatraju današnji nemački konzervativci. Desničarski berlinski nedeljnik "Mlada sloboda" ocenio je da je Valzerov govor izazov za mišljenje i pretpostavka otvorenog i stvaralačkog odnosa sa nemačkom duhovnom tradicijom. Mi još nismo normalan narod, a razaranje nacionalne svesti Nemaca je u zamahu. Valzer je kritikovao krute sadržaje i forme kolektivnog mišljenja i sećanja i time pružio odlučujući